

ปิยวรา พรหมอักษร 2556: การศึกษาโซ่อุปทานพริกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ปรินญา

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การจัดการเทคโนโลยีอุตสาหกรรมเกษตร) สาขาการจัดการเทคโนโลยี

อุตสาหกรรมเกษตร ภาควิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมเกษตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรธิกา องค์กรุณารักษ์, Ph.D. 169 หน้า

พริกมีความสำคัญสำหรับอาหารไทย สามารถนำไปประกอบอาหารได้หลากหลายชนิด ทั้งในรูปแบบของพริกสดและพริกแห้ง อีกทั้งยังสามารถนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ได้อีกเพื่อเพิ่มมูลค่าของพริก ซึ่งพริกมีความต้องการทั้งในการบริโภคในครัวเรือน และในอุตสาหกรรม หากแต่ปริมาณผลผลิตพริกที่ผลิตได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการของคนในประเทศ ส่งผลให้ประเทศไทยมีการนำเข้าพริกในรูปแบบของพริกแห้งเพิ่มสูงขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2551 มีการนำเข้าพริกแห้งประมาณ 23,832 ตัน คิดเป็นมูลค่าประมาณ 393 ล้านบาท และมีการนำเข้าเพิ่มขึ้นเป็น 29,958 ตัน คิดเป็นมูลค่าประมาณ 521 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2552 ซึ่งพริกนำเข้ามาจะมีต้นทุนการผลิต และราคาต่ำกว่าพริกในประเทศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อตลาดพริกในประเทศ เป็นผลให้ราคาพริกในประเทศตกต่ำ การศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโซ่อุปทานพริก ด้วยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในโซ่อุปทานพริก ได้แก่ เกษตรกร ผู้รวบรวมในท้องถิ่น ผู้รวบรวมในตลาดกรุงเทพฯ ผู้ค้าส่ง ผู้ค้าปลีก ผู้นำเข้า และโรงงานแปรรูปพริก เป็นต้น เพื่อทราบการดำเนินงาน และปัญหาที่เกิดขึ้นของผู้ที่เกี่ยวข้องแต่ละฝ่าย ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกพริกส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย ไม่มีการรวมกลุ่มกันจัดการ ทำให้ต้นทุนในการผลิตสูง ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ เกษตรกรผู้ปลูกพริกสวน และเกษตรกรผู้ปลูกพริกไร่ ซึ่งมีช่วงเดือนที่เพาะปลูกแตกต่างกัน ทำให้สามารถเก็บเกี่ยวและขายพริกได้ตลอดทั้งปี โดยเกษตรกรผู้ปลูกพริกสวนจะมีการวางแผนการเพาะปลูกมากกว่าเกษตรกรผู้ปลูกพริกไร่ หากแต่ไม่มีการคัดเกรดผลผลิตก่อนขายผลผลิต ในขณะที่เกษตรกรผู้ปลูกพริกไร่จะทำการคัดเกรดก่อนขาย และจัดเก็บผลผลิตบางส่วนเพื่อนำมาแปรรูปเป็นพริกแห้ง ทั้งนี้ผลผลิตที่ได้ส่วนใหญ่จะขายให้กับผู้รวบรวมท้องถิ่น แต่ยังคงประสบปัญหาการถูกเอารัดเอาเปรียบด้านราคาการรับซื้อ ในส่วนของผู้รวบรวม พบว่า ผู้รวบรวมท้องถิ่นจะรวบรวมผลผลิตจากเกษตรกร โดยตรง ซึ่งจะมีการคัดคุณภาพ คัดเกรดผลผลิต ตลอดจนกำหนดราคาซื้อขายผลผลิตโดยอิงจากราคาตลาด และนำผลผลิตไปขายต่อให้กับผู้รวบรวมรายอื่น ๆ ต่อไป โดยไม่ทราบปริมาณความต้องการผลผลิตล่วงหน้า และมีการขนส่งผลผลิตเป็นแบบไม่มีการควบคุมอุณหภูมิ หรือกล่าวได้ว่าไม่มีระบบโซ่ความเย็น หากผลผลิตที่ได้มีคุณภาพไม่เป็นไปตามข้อตกลงผู้รวบรวมที่รับซื้อผลผลิตจะทำการส่งผลผลิตคืน หรืออาจรับซื้อผลผลิตไว้แต่หักราคา และกล่าวตักเตือนผู้ขายผลผลิต นอกจากนี้ ในส่วนของโรงงานแปรรูปพริก ยังประสบปัญหาทั้งในเรื่องราคาผลผลิตที่สูง ปริมาณไม่เพียงพอ และคุณภาพของผลผลิตไม่เป็นที่ต้องการ และได้มีข้อเสนอให้ปรับปรุงการจัดการโซ่อุปทานพริกให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพได้ ตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนที่พิจารณาถึงองค์ประกอบครบทั้ง 3 มิติ ได้แก่ สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก